

Regionale werkconferentie

3 november 2022

De regionale en lokale woonzorgopgave in de regio Rivierenland, **Rivierenland aan het roer!**

Op 13 juni 2022 organiseerden we de regiobijeenkomst 'Rivierenland aan het roer' over de regionale en lokale woonzorgopgave in de regio Rivierenland. Voor deze bijeenkomst op 3 november 2022 waren de volgende gemeenten uitgenodigd: Buren, Culemborg, Maasdriel, Neder-Betuwe, West Maas en Waal, West Betuwe, Tiel en Zaltbommel. Tijdens de vorige bijeenkomst werd duidelijk dat er nog veel moet gebeuren in de regio. Er ligt een grote gezamenlijke opgave; we moeten aan de slag en snel. Daarover gingen ruim 40 bestuurders en andere professionals van gemeenten, woningcorporaties, zorg- en welzijnspartijen, vertegenwoordigers van de ouderen en zorgkantoren en -verzekeraars met elkaar in gesprek.

Samenwerken begint met urgentie

De afdrank van de sessie op 3 november? Er liggen mooie kansen om ouderen en andere aandachtsgroepen beter te ondersteunen bij het langer zelfstandig wonen, ook als de zorgvraag zwaarder wordt. Denk ook vooral aan het welzijnsaspect! Samenwerking begint bij bewustwording van de urgentie en elkaar op te zoeken. Het in kaart brengen van de doelgroepen, de vraag vertalen naar het woonaanbod en samen met partijen, wonen, zorg en welzijn, bepalen welke doelen je de komende jaren wil behalen. Welke onderwerpen zijn dan belangrijk? Een kleine greep: woonconcepten, doorstroming, wensen en behoeften van de doelgroep, het aanpassen van bestaande woningen en wijken. Duidelijk is dat alleen sámen de betrokken partijen ervoor kunnen zorgen dat ouderen in de regio Rivierenland ook in de toekomst gefaciliteerd worden in hun woonzorgbehoeften. Dat begint met een gezamenlijke visie. De wil en de urgentie om dit voortvarend op te pakken is er. Wil je weten wat er is besproken? Lees dan vooral even verder.

Veel leesplezier,

Ambassadeurs Taskforce Wonen en Zorg regio Rivierenland

Anne-Marie Laeven-de Boer (voorzitter Raad van Bestuur SantéPartners)

Tjapko van Dalen (directeur bestuurder KleurRijkwonen)

Jan de Geus (Wethouder gemeente West-Betuwe)

Het aantal 75-plussers in Nederland verdubbelt de komende twintig jaar. In 2040 zijn er 1,6 miljoen 75-plussers. Ook het aantal mensen met dementie verdubbelt. Die senioren wonen steeds langer zelfstandig, terwijl de zorgvraag toeneemt en de woningen daar niet altijd geschikt voor zijn. Tegelijkertijd wordt de woningmarkt voor starters en andere doelgroepen steeds krappere. Dat is in het kort de woon-zorgopgave waar gemeenten, woningcorporaties, zorgorganisaties en zorgkantoren mee te maken hebben. Samen krijgen we de woon-zorgopgaven voor ouderen en andere aandachtsgroepen beter opgelost!

Oplossingen nodig om de zorgketen niet te laten verstoppert

Met de komst van steeds meer kwetsbare ouderen en het besluit van de minister dat er geen verpleeghuisplekken meer bijgebouwd mogen worden, moeten we tot andere oplossingen komen om de zorgketen niet te laten verstoppert. Wat betekent dit voor huisartsen en ziekenhuizen?

Marcel Knijnenburg, voorzitter Zorggroep Gelders Rivierenland en huisarts te Culemborg, nam ons mee in zijn dagelijkse werk. Aan de hand van een praktijkvoorbeeld vertelt hij het verhaal van mevrouw Jansen. De thuiszorg krijgt geen contact met mevrouw en de huisarts wordt ingeschakeld. Marcel vindt mevrouw Jansen onderaan de trap. Dit ogenschijnlijk onschuldige voorval voor mevrouw Jansen kan enorme impact hebben op ons zorgstelsel.

Marc Hendriks, voorzitter RvB Ziekenhuis Rivierenland, vervolgde: "Het voorval van mevrouw Jansen kan ervoor zorgen dat ze langer in het ziekenhuis moet blijven omdat de zorg thuis niet is geregeld. Dat heeft als gevolg dat mogelijk andere patiënten in het ziekenhuis langer moeten wachten."

De sleutel om dit op te lossen ligt in samenwerking. Dat begint met bewustwording en het erkennen van de problematiek. De demografische ontwikkelingen hebben grote consequenties voor de manier waarop we de zorg in Nederland organiseren. De kans dat ouderen te maken krijgen met verschillende (complexe) zorgvragen is hoger dan voor jongeren. Zo zal bijvoorbeeld het aantal mensen met dementie ongeveer verdubbelen de komende 20 jaar. Ook neemt het zorggebruik nog steeds toe in Nederland. De vraag naar zorg in de volle breedte zal dus fors toenemen. Deze toegenomen druk op de zorg en welzijn wordt nu al gevoeld. Zeker in regio's waar al relatief veel ouderen wonen, zoals de regio Rivierenland. De eerste stappen voor een grootschalige verbouwing van het 'zorghuis in Nederland' worden inmiddels gezet.

Guus Crommelin, beleidsadviseur Wonen en Zorg bij de VNG, neemt de deelnemers mee met de landelijke ontwikkelingen in gemeenteland. In juli 2022 verscheen het programma [WOZO](#) van minister Conny Helder, met als centrale boodschap: 'zelf als het kan, thuis als het kan en digitaal als het kan.' De nota bevat 5 actielijnen en is nauw verbonden aan andere programma's, zoals het Integraal Zorgakkoord (IZA) en de Nationale Woon- en Bouwagenda.

Programma Wonen en Zorg voor Ouderen (BZK)

- Al verschenen: Programma WOZO (VWS, juli 2022)
- Voortzetting van programma 'Langer Thuis'
- Uitgangspunten WOZO: 'zelf als het kan', 'thuis als het kan', 'digitaal als het kan'.
- Sinds 4 juli 2022 (Kamerbrief): bevestiging capaciteit intramurale pleegzorg, benodigde groei 50.000 pleegzorgplekken moet in zelfstandige woningen.
- Nationale Prestatie-afspraken Aedes / BZK / VNG
- Bouw van 250.000 sociale huurwoningen totaal; 50.000 geclusterde woningen voor ouderen (.. geen afspraak over zorgwoningen..)
- Stimuleren acties t.b.v. doorstroming
- Programma Wonen en Zorg voor Ouderen (uitgesteld juli naar nov 22)
- duidelijkheid over bouw 50.000 woningen met zorg

Veel gemeenten hebben een woonvisie, maar besteden daarin nog weinig aandacht aan wonen én zorg. De overheid heeft bepaald dat uiterlijk 31 december 2023 iedere gemeente een woonzorgvisie moet hebben die regionaal is afgestemd. Het maken van een woonzorgvisie is verplicht voor gemeenten in 2023. Wetgeving is hiervoor in de maak.

Veel gemeenten zijn aan de slag gegaan met hun woonzorgvisie. Welke stappen horen daarbij? Hoe maken we als gemeente, zorg-, woon- en welzijnsaanbieders samen een woonzorgstrategie? Gemeente Veenendaal heeft al veel ervaring opgedaan met het maken van een woonzorgvisie. **Scott de Boer**, regisseur Wonen, Zorg en Welzijn, vertelt de aanwezigen op welke wijze Veenendaal het proces heeft doorlopen. Hij vertelt niet alleen de succesverhalen, maar vertelt ook over zijn eigen ervaringen als WZW-regisseur.

Belangrijkste uitkomsten woonzorgopgave per gemeente

Na de pauze gingen we zoveel mogelijk per gemeente aan de slag. Bij iedere tafel was een variatie van vertegenwoordigers van gemeente, woningcorporatie, welzijnsorganisatie, VVT-organisatie of belangenorganisatie aangesloten. Ook afgevaardigden van de provincie Gelderland en de regio Rivierenland waren vertegenwoordigd. Hieronder lees je per gemeente de belangrijkste punten die zijn besproken.

West-Betuwe

'Het is belangrijk bewustwording bij inwoners te creëren, werd genoemd. Dan gaat het er niet alleen over of iemand wel in diens woning kan blijven wonen, maar ook over welke voorzieningen er nodig zijn. Zijn de voorzieningen wel bereikbaar en toegankelijk? Zeker in een plattelandsgemeente als West-Betuwe met 26 kernen op een heel groot grondgebied rijst de vraag hoe we dat gaan doen. Hoe komen we tot bestuurlijk draagvlak en gaan we het ook doen met elkaar? En wie dan, wie voelt zich verantwoordelijk en pakt het op?

Waar we allen in het organiseren van de ondersteuning aan onze inwoners tegenaan lopen, zijn de schotten binnen de financiering. Hoe kunnen we het anders organiseren? Hiervoor is draagvlak en commitment van alle betrokken organisaties nodig. Regionale afstemming bij het opstellen van een woon-zorgvisie is goed, maar richt je vooral op wat lokaal nodig is. Daar waar het gaat om de participatieladder in de ontwikkeling van deze visie is het de vraag of het benaderen van inwoners op zich een grote toegevoegde waarde heeft of dat dit leidt tot 'wensenlijstjes' die we niet waar kunnen maken. Aangegeven werd om voor het ophalen van input gebruik te maken van wat er al is aan bijeenkomsten in de gemeente, zoals de dorpsstafels / dorpsraden.

De ontwikkelingen binnen het speelveld wonen en zorg vragen ook om bewustwording bij de inwoners van onze gemeente. Circa 75-80% van de woningen in onze gemeente zijn koopwoningen. De eigenaren van deze woningen moeten zich ervan bewust worden wat het voor hen betekent als ze in deze woning willen blijven wonen en hoe ze hier zelf op kunnen anticiperen. Naast degenen die aan tafel zaten, zijn belangrijke partners de huisartsen en praktijkondersteuners, wijkzorg en de mantelzorgers (in het kader van doorstroming klinkt het eenvoudig dat senioren verhuizen naar een kleinere woning, maar hun sociale netwerk is daar waar ze nu wonen).'

Neder-Betuwe en Buren

'Er zijn heel veel data beschikbaar die we bij elkaar zouden moeten voegen. Er is bijvoorbeeld een woon-zorgwijzer en er is een woonmonitor. Deze informatie zou je moeten verzamelen om relevante informatie uit te halen. Wat ook belangrijk is, is het goede verhaal vertellen, daar waar besluitvorming plaatsvindt. Dat is ook de gemeenteraad. De gemeenteraad heeft op dit moment veel dossiers op zijn bordje liggen en het zijn allemaal belangrijke dossiers. Wat ons vandaag hielp, was het verhaal over het ziekenhuis: wat betekent dit in de praktijk, waar loop je tegenaan en hoe kan ik

]daar een bijdrage aan leveren? De belangrijkste uitkomst is het goede verhaal daar neerleggen waar het thuishoort.'

Afspraken Neder-Betuwe en Buren

- Neder-Betuwe heeft een woonvisie met een paragraaf Zorg, maar niet een woon-zorgvisie zoals hier bedoeld. Dat zal moeten worden uitgewerkt en toegevoegd.
- Gemeente Buren heeft nog geen visie, maar de eerste stappen op weg naar een woonvisie zijn gezet. Het onderwerp woonzorgvisie moet daar nog in komen.
- De voorkeur is om lokaal, op gemeenteniveau, de visies op te stellen en regionaal tussen gemeenten periodiek af te stemmen en te leren van elkaar. Geregeld zouden dan klankbordsessies met bijvoorbeeld zorg- en welzijnsorganisaties en woningcorporaties moeten plaatsvinden om hun input op te halen en te verwerken.
- Gesproken is over een gezamenlijk ondersteunend projectbureau voor de gemeenten of iets dergelijks waar data verzameld kunnen worden (demografie, bouwgegevens, geschiktheid van woningen, zorgdata et cetera) en van waaruit projectleiding kan plaatsvinden. Punt is dat niet iedere gemeente voldoende ambtelijk apparaat heeft om dit voor elkaar te krijgen. Er is niet besproken wie dit in gang moet gaan zetten.
- Er is gesproken over prikkelarme omgevingen voor mensen met dementie, autismspectrum, GGZ. Dat vraagt buiten de grenzen denken, omdat binnen de bebouwde kom prikkelarm bouwen vaak lastig is. Het idee van de zones van Veenendaal sprak aan. Belangrijk is zones rondom wijkcentra / voorzieningen te maken.
- Belangrijk is de gemeenteraden goed mee te krijgen. Er komt al veel voor hun rekening en dit komt erbij. Het echt begrijpen is belangrijk. Het verhaal van de huisartsen en het ziekenhuis sprak daarbij aan.

Culemborg

'Bij de gemeente Culemborg wordt begin 2023 de Woonvisie herzien. De deelnemers vroegen zich af of niet praktischer is om daar een integraal document van te maken. Deze dag komt dan ook als geroepen en we beseffen dat we weer een woon-welzijn-zorgvisie moeten maken zoals dat eigenlijk een aantal jaren geleden het geval was. In Culemborg gaat de vergrijzing snel. Culemborg heeft een goed inzicht in de statistieken en is een verdiepend onderzoek gedaan naar de kwaliteit van woningen, maar door deze bijeenkomst beseffen we dat de kwaliteit per doelgroep verschillend is en niet bij ons bekend is. Iedereen aan tafel had dezelfde vraag. Welke definitie pas je toe en welk type woning past bij de vraag. Wij hebben ook besproken om een en ander regionaal te borgen, zodat we weer goed met elkaar kunnen afstemmen. We hebben weliswaar in regionaal verband een portefeuillehoudersoverleg Wonen en Zorg, maar dat gaat voornamelijk over beschermd wonen.

Het vraagstuk is echter breder. Er moeten goede afspraken worden gemaakt over de opdracht die daar ligt. Verder is afgesproken om de regionale regiegroep die 10 jaar geleden actief was in de regio Rivierland, weer in het leven te roepen. Daar zitten alle mensen in die vandaag ook aan tafel zaten. Er zijn veel gegevens beschikbaar die makkelijk bij elkaar gebracht kunnen worden van waaruit je werkgroepen kunt organiseren die aan de slag gaan om dingen beter te analyseren. Met de enorme bouwopgave moeten we snel helder hebben welke woningen we gaan bouwen voor welke doelgroep. Het besef is er dat daar nog wel een slag geslagen moet worden. Verder is ook gezegd: laten we samen zoeken naar kansen die er zijn. Het kan niet alleen over nieuwe locaties en nieuwbouw gaan. We zullen alle kansen als bestaande bouw, kantoorpanden en inbreidingsplekken moeten gaan inzetten. Daarnaast zouden er betere randvoorwaarden kunnen worden opgesteld voor splitsing van woningen. Het is belangrijk dat we de kennis blijven delen!

West Maas en Waal

‘Er zijn al gegevens vanuit de Woonvisie en er is al een analyse gemaakt. Daarbij is een uitvoeringsagenda opgesteld die nog moet worden uitgevoerd. West Maas en Waal spreekt de wens uit voor een bestuurlijk woon-zorgportefeuillehoudersoverleg waarin besluiten kunnen worden genomen. Regionale afstemming is belangrijk, net als van elkaar weten waar we mee bezig zijn en kennis delen.’

Tiel

‘Het eerste punt dat aan bod kwam was: laten we vooral realistisch zijn. We zien een enorm stijgende vraag aankomen en we moeten ons realiseren dat de menskracht niet zal toenemen. Ga goed nadenken over nieuwe concepten, maar ook over zaken als bewustwording bij de doelgroep. De bomen groeien niet meer in de hemel en het is belangrijk zelfredzaamheid en het verzinnen van oplossingen door inwoners, bewoners en cliënten te stimuleren.

Het tweede punt was: een woon-zorgvisie is heel mooi, maar zorg ook dat deze concreet is. Wacht niet tot eind 2023 en ga daarna aan de slag, maar probeer ook lopende initiatieven, lopende projecten en bestaand vastgoed in te brengen in de discussie om ook concreetheid te krijgen.

Het derde punt: lokale tafels zijn belangrijk en regionale tafels zijn belangrijk. Het is en/en: én de lokale tafel om het concreet te maken én de regiotafel om oplossingen te vinden voor die doelgroepen die net in iedere gemeenten minder gewenst zijn.’

Zaltbommel en Maasdriel

‘Bij Zaltbommel en Maasdriel ontbrak de gemeente, dus er is wat minder gesproken over de woonzorgvisie. Wel is er input verzameld over de visie van de toekomst. Dat is gedaan aan de hand van een concrete casus ‘woongebouw Zaltbommel’ van 54 appartementen dat eind 2022 gebouwd zal worden. Vanuit verschillende invalshoeken is verkend op welke wijze een concept van communitycare ingezet kan worden. Wat is dan belangrijk? Er zijn interessante gedachtegangen naar voren gekomen die deze gesprekstafel graag wil meegeven aan de gemeenten. Een paar belangrijke dingen die hierbij naar voren kwamen:

- Frame het gebouw niet als een gebouw voor ouderen, want dat is een mislukking voor communitycare. Zij zien het gebouw dan als een verpleeghuis en niet iets waar zij zelf ook een bijdrage aan kunnen leveren.
- Probeer eens te kijken welke partijen je hierbij betreft, zodat je vanuit een ander perspectief kunt kijken. Denk daarbij aan sociaal ondernemers, welzijnsorganisaties en andere partijen.
- Ga vooral om tafel met een bereidwillige coalitie met kartrekkers die ook daadwerkelijk slagkracht kunnen maken.

Tot slot: de wereld zag er anders uit, toen dit woongebouw 10 jaar geleden is ontworpen. Nu word je 10 jaar later geconfronteerd met een andere context waarvoor je oplossingen moet vinden. Daarbij wordt nagedacht over hoe je binnen de kaders een bewegelijk concept kunt neerzetten dat toekomstbestendig is.’

Meer informatie?

<http://www.taskforcewonzorg.nl>

Handreiking Woonzorgvisie

https://uploads-ssl.webflow.com/5e16f2de2fdb286650cba172/61641a21ea2f21668a55d95a_TFWZ_Handreiking%20woon-zorgvisie.pdf

Hoe breng je de woonzorgopgave van je gemeente in beeld?

<https://www.taskforcewonzorg.nl/fases/analyse>

Hoe maak je met partijen een woonzorgvisie?

<https://www.taskforcewonzorg.nl/fases/visie>

Uitvoeringsafspraken tussen partijen:

<https://www.taskforcewonzorg.nl/fases/prestatieafspraken>

Regionale capaciteitsplanning Verpleegzorg

<https://www.zn.nl/zorgkantoren/regionale-capaciteitsplannen-2021-verpleegzorg>

[De stand van Nederland](#)

<https://www.taskforcewonzorg.nl/stand-van-nederland/thema-langer-zelfstandig-thuis>

Ondersteuningsteam Wonen en Zorg:

<https://www.rvo.nl/onderwerpen/duurzaam-ondernemen/gebouwen/owz>

Voor vragen kunt u terecht bij:

Ingrid Aaldijk, adviseur Taskforce Wonen en Zorg

Telefoon: 06 11 21 34 46

E-mail: info@aaldijkadvies.nl